

LEVEN NA URUZGAN

Niels Roelen

LEVEN NA URUZGAN

Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2013

Aan Mareine en Ties:
Voor wie ik liefde, wil ik heten
(Neeltje Maria Min)

© Niels Roelen

© Uitgeverij Carrera, Amsterdam 2013

Omslagontwerp Riesenkind

Omslagbeeld Riesenkind

Typografie Perfect Service

ISBN 978 90 488 1639 2

NUR 301

www.uitgeverijcarrera.nl

Carrera is een imprint van Dutch Media Uitgevers bv.

*Tussen mijn vinger en mijn duim
Rust plomp de pen; een knus pistool.*

Seamus Heaney

DEEL I – THUIS

‘Wat doen die apenpakken hier?’

Vik keek opzij en zag een gezette, hoogblonde vrouw. ‘Is de pleuris soms uitgebroken?’ De zwaar opgemaakte vrouw nam niet de moeite om discreet te zijn, net zomin als ze haar zwaar Amsterdams accent probeerde te verbergen.

Vik wist niet precies waarom ze op Schiphol waren geland. Normaal landen soldaten na een missie op het vliegveld van Eindhoven, dat een aparte militaire aankomst- en vertrekhal heeft. Achter de douane stonden geen andere mensen dan familie van militairen. Nu er om Vik heen ook burgers stonden – vaak in zomerse kleding in het vliegtuig naar een koud Nederland gestapt, alsof ze zo wilden benadrukken wie reiziger en wie achterblijver was – merkte hij hoe ze in hun uniformen de aandacht trokken. Een apenpak dus, dat de meeste mensen op een afstand hield. Als een soort attractie waar de meeste mensen niet in durfden, stonden ze hier, op donderdag 29 november 2007 om zeven uur ’s morgens, te wachten op hun rugzakken die de gewone koffers op de bagageband zouden omsingelen. Een vreedzame omsingeling overigens; hun wapens hadden ze allang af moeten geven.

Vik voelde het klamme zweet in zijn oksels en rook de mufte lucht van een in een vliegtuig doorgebrachte nacht zonder je te kunnen wassen. Misschien dat andere reizigers zich ergerden aan de geur van zweetvoeten, alcohol en goedkope knoflooksaus – de belangrijkste investering die ze de afgelopen twee dagen in Kreta hadden gedaan –, maar voor henzelf was stank iets geworden dat je nauwelijks meer opmerkte. Het was erbij gaan horen in de

maanden dat ze actief waren in de Afghaanse woestijn.

Vik nam de ruimte zorgvuldig in zich op. Twee marechaussees manoeuvreerden behendig hun Segways tussen de reizigers door. De hoge positie die ze hadden op het apparaat gaf ze naast een beter overzicht ook een onbewust overwicht. Zoals zij de reizigers in de gaten hielden, hield Vik hen in de gaten. Als er iets zou voorvallen, zou dat aan hun reactie waarschijnlijk het eerst te merken zijn.

Enkele minuten geleden had een generaal ze welkom terug geheten in Nederland, het land dat trots zou zijn op zijn jongens. De woorden waren langs hem heen gegaan. Hij had om zich heen gekeken, om nog even te genieten van de vertrouwdheid van de groep soldaten met wie hij zo lang had samengewerkt. Hij wist dat die groep uiteen zou vallen zodra ze de douane zouden passeren. Vanaf dat moment zouden ze alleen nog maar oog hebben voor hun familie achter de ramen. Vik had zijn zus er al zien staan, samen met Fleur en Daan. Daan zwaaide trots naar hem. Fleur keek verlegen weg, alsof ze niet kon geloven dat haar vader weer thuis was. Onhandig zwaaide Vik terug.

Naast hem was inmiddels een ouder echtpaar komen staan, dat oprechte vragen begon te stellen over Afghanistan. Vragen die hij op de automatische piloot beantwoordde, op een net niet onvriendelijke toon. Hij probeerde zich te concentreren. Achterdochtig hield hij de ruimte om hem heen in de gaten, afgeleid door elke beweging en elk geluid dat hem opviel. De indrukken deden pijn in zijn hoofd, vlak achter zijn ogen, alsof hij te lang naar een stroboscoop had gekeken. De patrouille met hond, het krijsende kind, de koffers en de lange stewardessen in blauwe uniformen bereikten zijn hersenen als allemaal losse beelden. Vik sloot zijn ogen even en schudde zijn hoofd om tot rust te komen. Daarna dwong hij zichzelf om zo veel mogelijk recht voor zich uit te staren, maar hij werd weer afgeleid door een jongetje van een jaar of zes dat drammerig in zijn buggy zat te jengelen. *Een klap voor zijn*

kop zou hij moeten krijgen. In de blik die hij wisselde met Larie zag hij dat hij niet de enige was die er zo over dacht.

‘De wereld hier is compleet gestoord,’ zei Vik.

‘Je kunt van die Afghanen zeggen wat je wilt, maar die kutkinderen daar jankten in ieder geval niet om niks,’ fluisterde Larie. ‘Nog even en dan zijn we van dat gezeik af en kunnen we naar huis.’ Hij wees naar de bagageband, waar nu de eerste tassen op verschenen.

‘Ik rook het al,’ zei Vik.

Het oude echtpaar dat zojuist nog naar hun ervaringen had gevraagd keek verbaasd op.

‘Ruikt u niets?’ vroeg Vik.

De man snoof en schudde zijn hoofd. ‘Nee, sorry.’

‘Die zachte, zoetige geur is de geur van het Afghaanse woestijnstof dat in onze kleren is gaan zitten.’ Hoewel hij dacht blij te zijn dat hij die woestijn achter zich had gelaten, maakte plotseling een vreemd soort heimwee zich van hem meester.

De band draaide. Vik keek niet achterom naar Daan en Fleur, die ongetwijfeld met hun neuzen tegen het raam op hem stonden te wachten. In de verte zag hij zijn rugzak aankomen. Hij zou erheen kunnen lopen om hem te pakken, maar in plaats daarvan bleef hij staan. Hij zag hoe Wijn, Thomas, Tardjiman en de anderen hun tassen van de band trokken en over hun schouders hingen. Er hing een vreemd soort volwassenheid om hen heen, die ze voor hun vertrek naar Afghanistan niet hadden gehad. Verloren jongens.

Langzaam maakte Vik zich klaar om naar de bagageband te lopen. *Morgen word ik wakker naast mijn vrouw, gaat mijn uniform uit, loop ik door de stad. Alleen.*

Hij voelde een hand op zijn linkerschouder vallen. Hij keek om en zag de uitgestoken grote hand van Leon. Leon en Bob waren, na gewond geraakt te zijn in Afghanistan, naar Kreta gekomen om toch als complete eenheid naar huis te gaan. Vik had ze in Kreta

voor het hotel de medaille uitgereikt die de anderen in Afghanistan al opgespeld hadden gekregen. Beiden liepen nog op kruiken, en beiden wisten ze ondertussen wat ze in Afghanistan nog niet beseften: de verwondingen hadden hun toekomst veranderd. Vik greep de uitgestoken rechterhand van Leon en legde zijn linkerhand op Leons schouder. Ze keken elkaar aan zonder iets te zeggen, en voelden de greep van hun handen langzaam steviger worden. Vik had een diep respect voor Leon, die met zijn gebroken benen toch zijn groep bij elkaar had weten te houden. Met gevaar voor eigen leven was hij op het zwaarbeschadigde rupsvoertuig geklommen om een eventuele aanval van de taliban eigenhandig af te kunnen slaan.

‘Bedankt, pik,’ zei Leon. Even had Vik moeite om zijn tranen te bedwingen, maar hij werd net op tijd gered door een vriendelijke en stevige klap op zijn rug. De enorme tassen leken klein vergeleken bij de lach op de gezichten van de mannen om hen heen. Ze zouden zonder enige schroom de laatste hindernis naar thuis overwinnen door hun vrouw, vriendin, kinderen, ouders, broer of zus te omhelzen.

Hij pakte zijn rugzak, hing hem aan één hengsel over zijn rechterschouder en liep met rechte rug langs de marechaussee met de herdershond door de douane.

Net achter de schuifdeuren bleef Vik even staan. Als een gevangene die werd vrijgelaten nam hij de aankomsthal in zich op. Hier had hij nog overzicht en ruimte, een paar meter voor hem zou dat ophouden. Alsof ze popsterren stonden op te wachten, hadden familieleden, vrienden en collega’s zich achter de in een halve cirkel geplaatste hekken verschanst. Ze hadden bloemen mee, cadeautjes, zakken drop en spandoeken, zag hij. Vik probeerde de teksten op de spandoeken te lezen, maar de meeste hingen als vlaggen op een windstille dag omlaag omdat degene die hem vast moest houden het spandoek inmiddels ingeruild had voor een van de

soldaten. Hij herkende hartjes, en de woorden PAPA, THUIS en HELDEN.

Links had hij zijn zus met Fleur en Daan zien staan, dus daar zouden ze ergens moeten zijn. Vik draaide een kwartslag linksom en liep door de opening in het hek. Nu pas zag hij de mensen die hier waren om de gewone reizigers op te halen. Ze stonden op gepaste afstand achter de mensen die voor de militairen waren gekomen, alsof ze zich moesten schamen voor de gedachte dat zij ook iemand hadden moeten missen voor een futiele vakantie of een zakenreis. Van een afstandje zag Vik de blonde haren en het grijze shirtje van Daan op hem af komen rennen. Hij hurkte om hem in zijn armen op te kunnen vangen. Fleur kwam net achter haar broertje aangerend. Ze had twee verschillende vetters door haar blauwe All Star-gympen geregen, een rode en een witte. Allebei hielden ze een dunne bamboestok boven hun hoofd, stokken die normaliter gebruikt werden om de kamerplanten overeind te houden. Op de stokken was een groot kartonnen hart geplakt met de tekst: WELKOM THUIS PAPA! Voor het eerst zag hij nu ook de blonde haren van Lot, die achter een groep mensen uitbundig naar hem zwaaide.

‘Pap,’ zei Daan, ‘kijk eens naar mijn T-shirt.’

‘PAPA’S BINKIE,’ las hij hardop. ‘En bij jou, muppet, wat staat er op jouw shirt?’

Fleur antwoordde niet. Ze sloeg slechts haar armpjes om zijn nek en hield Vik stevig vast. Terwijl Vik zich met Daan en Fleur op zijn arm een weg baande naar Lot voelde hij een traan over zijn wang lopen.

‘Hé, Blossum,’ zei hij, terwijl hij zijn ogen sloot en zijn lippen zachtjes op die van haar drukte.

‘Ik hou van je,’ fluisterde ze. Zachtjes kneep ze in zijn billen. Dit was zijn moment, hier nu met Lot, Fleur en Daan; de rest van de wereld bestond even niet. Vik liet zijn vingers door Lots lange haren glijden en rook haar parfum. Hij zocht naar de naam ervan,

maar hij kon zich alleen het druppelvormige flesje met de lichtblauwe dop voor de geest halen.

Er rolden meer tranen over zijn wangen. In de afgelopen maanden waren er diverse momenten geweest dat hij gedacht had dit nooit meer mee te maken. Hij had er toen weinig tijd of aandacht aan besteed, maar de hereniging met zijn gezin hier op het vliegveld leek hem wakker te schudden – een reality check in optima forma.

‘Hé, broertje.’ Vik herkende direct de stem van zijn zus. Hannekes ogen straalden en ze lachte. Hanneke was anderhalf jaar jonger dan hij, maar had hem altijd liefkozend broertje genoemd, omdat Vik tot zijn zestiende de kleinste thuis was geweest. Vik zag ook zijn moeder en zijn schoonouders aankomen. Om hem heen praatten mensen tegen hem. Ze raakten hem aan om even zijn aandacht te trekken en iets tegen hem te zeggen of om gewoon een duim naar hem op te steken. Hij lachte naar zijn kinderen. In plaats van hem vragen te stellen, waren zij gewoon blij dat hij er weer was en dat ze aan hem konden vertellen wat ze allemaal hadden gedaan; dat ze vandaag niet naar school hoefden, maar toch vroeg waren opgestaan.

‘Kom,’ zei Hanneke, ‘dan gaan we naar huis. Je zult wel zin hebben in lekkere broodjes.’

Vik zette de kinderen neer en knikte. De meeste jongens waren inmiddels verdwenen, ieder meegezogen door zijn eigen realiteit, alsof ze individuele reizigers waren geweest. Vik voelde dat Daan enthousiast aan zijn hand trok om hem mee te nemen naar de parkeergarage.

Buiten was het grauw. Holland. Het miezerde een beetje, maar regen voelde als iets bijzonders na vier maanden geen druppel gezien te hebben.

‘Wil jij rijden?’ vroeg Lot.

‘Te moe,’ antwoordde hij. De hele nacht was hij wakker geweest.

Iets meer dan een week geleden reed hij nog een patrouille met zijn opvolger. Ze hadden staan wachten tot de IED die ze net op tijd hadden gevonden onschadelijk gemaakt was. Op diezelfde manier hadden ze afgelopen nacht, op een verlaten en verbrokkelde asfaltweg, naast een hek staan wachten op hun vlucht naar Nederland. Nerveus hadden ze elkaar lopen uitdagen. Er werd wat geduwd, getrokken, geslagen en gelachen om de gespeelde opstootjes, tot het ging vervelen. Vik had zich een soort vluchteling gevoeld die wachtte op een stel corrupte douanebeambten die hem over het hek zouden helpen en aan boord van een vliegtuig naar het Westen zouden smokkelen. In het vliegtuig had Vik van de zenuwen niet echt kunnen slapen en was hij maar met zijn iPod gaan spelen.

Zenuwachtig keek hij in de auto om zich heen. Zijn voeten duwden zijn lichaam stevig in de stoel en gespannen hield hij de greep van het portier in zijn handen. De afgelopen maanden had hij geen last gehad van ander verkeer en reden ze zelden harder dan veertig. Lot keek hem bevreemd aan.

‘Is er iets?’

‘Niks,’ antwoordde Vik. ‘Ik ben dit gewoon niet meer gewend, dat is alles.’

Om afleiding te zoeken keek Vik op zijn horloge. Eén uur ’s middags, zag hij. Hij maakte het bandje los en probeerde uit te vogelen hoe hij zijn klokje tweeënhalve uur terug kon zetten, van de Afghaanse naar de Nederlandse tijd. Pas nu viel hem op dat het de enige tijdzone was die hij kende waar ook een halfuur verschil in werd gemaakt.

In de spiegel zag hij het trotse gezicht van Daan naar hem lachen. Fleur was nog steeds stil. Via de spiegel hield ze zijn blik vast, alsof ze bang was dat ze haar vader weer kwijt zou zijn als ze heel even haar ogen zou sluiten. Fleur had zijn ogen. Ze waren zo fel en helder dat het soms net leek of ze dwars door je heen schenen. De hand van Lot zocht het been van Vik en kneept zachtjes in het vlees

vlak boven zijn knie. Vik sloot zijn ogen en voelde langzaam maar zeker een erectie opkomen.

‘Komt de hele familie mee naar huis?’

‘Je zus heeft allemaal lekkere broodjes en croissants gehaald,’ antwoordde Lot met een voorzichtige glimlach om haar lippen. Het was een verkapt ja.

‘Kut,’ lachte hij zachtjes terug.

‘Zij hebben je ook gemist.’

Ze verlieten de snelweg, draaiden de provinciale weg op en sloegen daarna links af Odijk in. Voorbij het gemeentehuis zag Vik de voetbalvelden liggen, bedekt door verdwaalde flarden mist. De bomen eromheen droegen allang geen blad meer en het weiland dat dienstdeed als ijsbaan was onder water gezet voor de naderende winter. Het zag er kil en verlaten uit. Maar dat leek alleen Vik op te vallen.

Tussen de lantaarns door draaide de lichtblauwe gezinsauto het woonerf op. Het zag eruit als een ideaalplaatje; alleen de bruine labrador met boerenshawl ontbrak nog. Achter hen reed de colonne van moeder, broer, zus, schoonouders en overige familie. De stenen in de straat waren zo gelegd dat de auto zelfs bij heel lage snelheden flink schudde, zoals je op de niet-geëgaliseerde paden in de woestijn door elkaar geschud kon worden. Daar was het een gebrek aan infrastructuur, hier een bewust gekozen ontwerp.

Eenmaal binnen keek Vik schichtig om zich heen, alsof hij schrok van de vragen die steeds uit een andere hoek gesteld werden. Het lukte hem nauwelijks om zich te concentreren en een antwoord te produceren. Hij draaide zich om en liep naar de keuken; hij wilde koffie, verse koffie, die hij bij het binnenkomen al had geroken.

‘Hoe lang nog tot de broodjes klaar zijn?’

Zijn zus was als altijd druk bezig om voor iedereen te zorgen behalve voor zichzelf. Het beleg had ze op het aanrecht uitgesteld

naast een enorme mok thee, en af en toe opende ze de oven om te kijken hoe het met de broodjes ging. Hij zag dat ze een pluk van haar steile blonde haar voor haar ogen achter haar oor streek en op de klok van de oven keek.

‘Tien minuten,’ zei ze. ‘De croissants doe ik er gelijk achteraan.’

Vik trok de koffiekan onder het apparaat vandaan en schonk voor zichzelf een half kopje in, dat hij snel achteroversloeg. ‘Anders blijf ik niet wakker,’ excuseerde hij zich. ‘Ik ga even snel douchen.’

Met een vijftal grote passen stond hij boven aan de trap, waar hij zijn blouse en shirt uittrok en in de hoek van de badkamer smeed. Hij hoorde het holle, scherpe geklik van hakken achter hem. Lot. Ze kwam de badkamer binnen. Ze zag er goed uit met haar hakken en minirok. Hij hield van vrouwen op hakken, het maakte hun benen en billen zoveel mooier om naar te kijken.

‘Je bent mager,’ zei ze, terwijl ze zachtjes over zijn rug wreef.

Vik antwoordde niet. Hij draaide zich om, pakte haar hand en trok haar mee naar de zolder, waar hun slaapkamer was. Hij rook zijn eigen zweet. Het kon hem nu even niet schelen. Bruusk schoof hij haar rokje omhoog en trok in één beweging haar slip met panty en al omlaag. Zonder aarzelen drukte hij zijn neus in haar vagina en snoof de natte, zoete geur op die hij al zo lang niet had gerooken of geproefd. Met zijn ogen dicht vond zijn tong moeiteloos haar clitoris en voelde hij hoe haar dijen zich gelijk al aanspannen. Snel duwde hij haar achterover op het bed en schopte zijn broek uit. Met alleen zijn sokken nog aan vree hij wild en vlug met haar. Hij pakte haar lange blonde haren vast, maar ze keek niet op. Haar hoofd lag op haar schouder. Ze glimlachte met haar ogen gesloten. Al na een paar stoten kwam hij in haar klaar.

‘Ze wachten beneden op ons,’ fluisterde Lot even later.

‘Laat ze maar lekker wachten.’

‘Nee, nu niet,’ antwoordde ze. ‘Vanavond halen we alles in.’

Ze pakte een handdoek en veegde zich schoon, waarna ze zich

verder fatsoeneerde. 'Schiet nou maar op, dan zet ik de douche vast aan,' lachte Lot, terwijl ze flirterig hun slaapkamer verliet. Ze had een blos op haar wangen, zag hij, zoals ze dat altijd had als ze met elkaar hadden gevreeën.

2

Vik gooide zijn handdoek in de hoek van de badkamer en liep naakt naar de logeerkamer. Hij schoof de matglazen deur opzij en wierp een blik op zijn kleding.

‘Einstein had zeven pakken,’ zei Vik tegen zichzelf terwijl hij in de gauwigheid vier spijkerbroeken, twee lades vol T-shirts, een handjevol blouses, een paar colberts en een stapel truien telde in zijn eigen kast. ‘Zeven identieke pakken – uniformen –, zodat hij nooit hoefde na te denken over wat hij aan moest.’

Voor Kreta had Vik een jeans, een T-shirt, een hoodie en een paar sneakers meegenomen. Tijdens de rest van zijn uitzending had hij slechts kunnen kiezen uit een schoon of een vuil uniform. Vuil zat over het algemeen het best, vond hij.

In een broek die half op zijn heupen hing en een vaal shirt liep Vik de woonkamer binnen. Hij probeerde iets te eten, maar had eigenlijk geen trek. Koffie had hij nodig, om wakker te blijven. De warme douche had hem in eerste instantie opgefrist, maar nu sloeg de rozigheid toe.

‘Hoe was het?’

‘Heb je de taliban gezien?’

‘Wat heb je allemaal meegemaakt?’

Van alle kanten werden de vragen nu ineens op hem afgevuurd, alsof hij omsingeld was en ze hem in probeerden te sluiten. Het was te veel en te snel. *Weg, iedereen moet hier zo snel mogelijk weg.* Om tijd te winnen nam hij een hap uit een broodje en klapte hij zijn laptop open op de salontafel.

‘Ik heb een filmpje meegenomen uit Afghanistan,’ zei Vik. ‘Het

duurt niet heel lang, maar het geeft wel een aardig beeld van wat we daar hebben gedaan.'

Daan zat nieuwsgierig op zijn knieën voor de laptop. De rest van de familie schoof naar het puntje van hun stoel om niets te hoeven missen. Aandachtig keken ze naar de patrouilles, gesprekken met Afghanen, het leven op het kamp en de beelden van gevechten die ze hadden meegemaakt.

Vanaf het moment dat er werd gevochten in beeld, werd het stil. Niemand zei iets en de vragen verstomden. Even hing er een stilte in de kamer als op 4 mei, tot Daan die met enthousiaste stem verbrak.

'Papa, papa,' riep hij wild, 'mag ik nog een keer kijken?'

Van een driejarige verwachtte Vik niet dat hij zou begrijpen wat hij daadwerkelijk gezien had. Voor hem was het film, niet echt, en dus kwam het ook niet echt binnen.

Vik liep naar de kleine keuken en leunde met zijn handen op het zwartgranieten aanrechtblad, terwijl de anderen de film nogmaals bekeken.

'Hebben we iets van drop of zo?' wilde hij weten.

'Nog niet, papa,' zei Fleur, die achter hem aan kwam. 'De winkel was nog niet open, en ik wilde samen met jou drop gaan schep-pen.'

'Er zijn nog croissantjes,' zei zijn moeder.

Vik glimlachte en schudde zijn hoofd. Typisch mijn moeder, dacht hij, ik vraag niet om een croissantje, maar ze biedt het me toch aan, omdat het op moet en zonde is om weg te gooien, of omdat het ook lekker is. Het paste bij haar; haar hele uiterlijk straalde fatsoen uit. Nooit iets gedurfd, op die ene keer coupe soleil na.

'Ik heb er al twee op,' loog hij.

'Was dit echt?' hoorde hij iemand anders achter zich vragen.

'Wat?'

'Nou, dat filmpje.' De stem van zijn schoonmoeder klonk dringend, alsof het belangrijk was.